

Vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman valmistelu, talousarviovalmistelua ohjaava suunnittelukehys

Kaupunginhallitus 15.06.2026
144/02.02.00/2026

Valmistelija: talousjohtaja Juha Liinavuori

Seloste ja perustelut: **Lähtökohdat**

Kuntatalous on edelleen kiristyneessä tilanteessa. Yleinen talouskehitys on vaimeaa, verorahoituksen kasvuun liittyy merkittäviä epävarmuuksia. Kuntien talouspaineita lisäävät sovitut palkkaratkaisut, työttömyysetuuksien kasvaneet rahoitusvastuut, valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset ja välttämättömät investoinnit. Valtionosuuksien vahvistuminen sote-uudistuksesta johtuvien määräaikaisten leikkausten päättyessä ja verotulojen kasvu kohentavat kuntatalouden tilannetta ennustejakson lopulla. Tulorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan investointeja ja toiminnan ja investointien rahavirta pysyy negatiivisena koko ennustejakson ajan. Kuntien taloudellinen eriytyminen jatkuu, ja tulojen ja menojen epätasapaino edellyttää pitkäjänteisiä sopeutustoimia.

Vuoden 2027 talousarviovalmistelussa keskeinen kustannusajuri on kunta-alan palkkaratkaisu. Kunnallisen palkkasopimuksen kustannusvaikutus vuonna 2027 on keskimäärin 3,85 % vuoteen 2026 nähden. Hintakehityksen osalta kuluttajahintojen nousun arvioidaan vuonna 2027 olevan maltillisempi kuin vuonna 2026. inflaatioennuste vuodelle 2027 on 1,5 prosenttia.

Valtionosuuksien osalta vuoden 2027 ennakkolaskelmat sisältävät samanaikaisesti sekä kasvua että leikkauksia. Peruspalvelujen hintaindeksi kasvattaa valtionosuutta, samoin kustannustenjaon tarkistus, mutta vaikutusta pienentävät kehysriihessä päätetty indeksijarru sekä 75 miljoonan euron säästö peruspalvelujen valtionosuuteen. Vuoden 2027 valtionosuuslaskelma on vielä alustava ja tarkentuu valmistelun aikana.

Verotulojen kehitysnäkymä on kaksijakoinen. Verotulot kasvavat vuonna 2027 vuoteen 2026 verrattuna, mutta ennusteisiin liittyy poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Kunnallisveroennuste on heikentynyt Lähi-idän kriisin seurauksena ja työllisyysnäkymissä on epävarmuutta. Yritysten tuloshaasteet ennakoivat yhteisöverotuoton maltillista kehitystä. Yhteisöverokantaa alennetaan 20 prosentista 18 prosenttiin vuodesta 2027. Yhteisöveron veroperusteisiin tehtävät muutokset kompensoidaan kunnille yhteisöveron ryhmäosuuksia muuttamalla. Näin ollen niiden vaikutus on kuntien rahoitusaseman näkökulmasta neutraali. Kuntaryhmän jako-osuus nousee 2,65 % -yksiköllä verovuodelle 2027.

Ylöjärven kaupungin taloudellinen lähtökohta vuodelle 2027 on edelleen haastava. Kaupungin investointitaso säilyy korkeana ja velkaantumisen hallinta vaatii käyttötalouden tulo- ja menoerien harkittua budjetointia.

Kaupungilla on jo toimeenpantu useita talouden tasapainottamistoimia. Näitä ovat muun muassa palveluverkkoon liittyvät ratkaisut, tukipalvelujen kehittäminen, rakennus- ja pienomistusten salkutukset, kilpailutukset sekä työllisyyden hoidon kustannusten vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet.

Tulopuolen tasapainotusta tehtiin nostamalla kunnallisveroprosenttia vuodelle 2026.

Talousarviovalmistelua ohjaava suunnittelukehys

Vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman valmistelun pohjana käytetään hyväksytyä vuoden 2026 talousarviota, vuoden 2026 toteuma- ja ennustetietoja sekä keväällä 2026 käytettävissä olleita vero-, valtionosuus-, korko- ja kustannusennusteita.

Toimintatuottojen budjetoinnin osalta lähtökohtana on peruspalveluiden hintaindeksiä vastaava kasvu eli 3,5 prosenttia. Tuloarvioissa huomioidaan taksojen ja maksujen tarkistamistarpeet sekä mahdollinen volyymin kasvu. Tuki- ja avustustulot budjetoidaan kuitenkin varovaisuuden periaatteella ilman kasvutavoitetta. Maanmyyntitulojen arviota korotetaan 0,5 miljoonaa euroa vuodesta 2026.

Henkilöstömenojen osalta suunnittelukehykseen sisällytetään vuoden 2027 sopimuskorotusten kustannusvaikutus. Vuoden 2027 palkankorotukset muodostuvat 1.4.2027 voimaan tulevasta 2,00 % yleiskorotuksesta, 0,40 % paikallisesta järjestelyerästä sekä 0,40 % kehittämisohjelman paikallisesta erästä 1.4.2027 alkaen. Lisäksi kustannuspainetta aiheuttaa vuoden 2026 aikana tehtyjen korotusten muuttuminen kokovuotisiksi.

Muiden toimintamenojen osalta yleinen hintojen nousu on laskelmassa huomioitu kahtena prosenttina.

Kustannuskasvuerien lisäksi on muodostettu näkemystä lautakuntien muista välttämättömistä tarpeista. Nämä lisätarpeet olisivat noin 0,8 miljoonaa euroa nettona, eli summassa on huomioitu sekä määrärahatarpeet että määrärahasäästöt. Monet näistä tarpeista liittyvät jo tehtyihin päätöksiin (esim. LisäValon resurssointi, uusien koulujen välinevarustaminen). Määrärahan lisäystä tarvitaan myös esimerkiksi varhaiskasvatuksen palvelusetelien indeksikorotukseen, energiaan, elintarvikkeisiin ja työttömyysturvan kuntaosuuteen.

Henkilöstöltä on kerätty säästöideoita keväällä 2026, ja näiden tulokset huomioidaan osastojen valmistelussa. Kunnan omaan työllisyyden hoitoon on suunnittelukehyksessä varattu 2026 vastaava määräraha. Osana talousarviovalmistelua sivistysosasto selvittää Kurun vuoropäivähoidon laajuutta. Suunnittelukehys on laadittu tiukaksi siten, että siinä on jo otettu huomioon lukuisten osastoilta saatujen säästöehdotuksien talousvaikutuksia.

Valtionosuuksien arviona käytetään valtiovarainministeriön vuoden 2027 ennakkollista kuntakohtaista laskelmaa, kuitenkin tiedostaen, että laskelmat tarkentuvat valmistelun aikana. Valtionosuuksien kokonaismäärä kasvaa reilusti vuodesta 2026. Kasvu selittyy verotuloihin perustuvan tasauksen nousulla ja veromenetysten korvausten muutoksella. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuden osalta on huomioitu lukion kasvaneiden aloituspaikkojen tuoma lisärahoitus.

Verotulojen osalta suunnittelukehyksessä käytetään Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön tuoreimpia ennusteita sekä niiden pohjalta tehtyä Ylöjärven kuntakohtaista arviota. Ylöjärven verotulokertymän arvioidaan vuonna

2027 kasvavan 3,3 prosenttia. Ennusteeseen liittyy tavanomaista enemmän epävarmuutta, epävakaa maailmapoliittisen tilanteen vuoksi.

Rahoituksen nettomenot ovat arvioitu kasvaviksi, johtuen investointitason nousun myötä kasvavista lainamäärän hoitokuluista.

Korkean investointitason seurauksena poistojen määrä kasvaa.

Liitteenä olevan suunnittelukehyksen mukaan vuodet 2027 ja 2028 muodostuisivat alijäämäiseksi ja vuosi 2029 ylijäämäiseksi.

Investointien kokonaismäärä perustuu Mapsto-suunnitelmassa tehtävään tarkempaan hankekohtaiseen suunnitteluun. Investointitaso pysyy korkealla lähivuosina isojen kouluhankkeiden vuoksi. Kasvu tavoitteleva kaupunkistrategia näkyy myös siinä, että kunnallisteknisiä hankkeita on runsaasti. Investointikokonaisuutta ja investointien vuosikohtaista kustannuspainetta voitaisiin kuitenkin helpottaa siirtämällä Vuorentaustan Pohjolan tien leikki- ja liikuntapuistohanketta myöhemmäksi ja toteuttamalla monitoimitalo hanke Soppeenmäessä sijaitsevaan Mikkolan kartanoon sen kunnostuksen yhteydessä. Monitoimitalon sijaintipaikaksi aiemmin ajateltua kaupungintalon viereistä aluetta kehitettäisiin siten muuhun käyttöön.

Velkamäärä kasvaa matalaksi jääneen vuosikatteen sekä korkean investointitason myötä, nousten 691 euroa asukasta kohden verrattuna vuoden 2026 tilinpäätösennusteeseen.

Toimivalta: Hallintosääntö § 87, kohta 27

Lisätietoja päätöksestä: talousjohtaja Juha Liinavuori, 040-1334540, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi

Liite: suunnittelukehys

Esittelijä: Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

1. hyväksyä liitteenä olevan suunnittelukehyksen talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027–2029 laatimisen pohjaksi,
2. investointien valmistelun omahankintamenojen kokonaismääräksi vuodelle 2027 enintään 32,76 miljoonaa euroa ja
3. antaa yksityiskohtaisen talousarvion laadintaohjeen kaupunginjohtajan ja talousjohtajan tehtäväksi.

Päätös: